

Și-așa-la-noi-totul-merge-prost.ro

Domnul Dumnezeu, după ce a alcătuit lumea, a pus rânduială și semn fiecărui neam. Zbura deasupra pământului împreună cu sfântul Petru, ținând într-o mână cornul abundenței din care revărsa bogății deasupra popoarelor lumii: o mina de aur aici, un peisaj frumos mai încolo, într-o parte înțelepciune, în alta forță fizică. La împărțirea harului divin, din greșeală, peste România au căzut mai multe daruri.

- *Vai, mie! Ce am făcut? Ce popor locuiește aici, Petre?*
Sfântul Petru se uită pe glob și îi răspunde:
- *Românii, Doamne. Acum au și frumusețe și inteligență.*
- *Ca să echilibrez situația o să le dau slăbiciune în a le folosi și mai ales resemnare.*

Deși această scurtă legendă este deseori povestită ca poantă, ea ascunde un trist adevăr, în care lacrima poate înlocui răsul: românii nu-și valorifică calitățile, dar își acceptă fără împotrivire defectele.

Nici o universitate din România nu figurează în topul celor mai bune 500 de instituții de învățământ superior din lume. Pentru noi, nu e nici o mirare, nici un șoc, ci doar o constatare ușor indignată, adeseori plină de resemnare, pentru că problema își înfinge adânc rădăcinile tocmai în această atitudine pasivă. În spatele unui astfel de rezultat vizibil și ușor blamabil se ascund nu doar un sistem de cercetare științifică slab susținut și dezvoltat, ci mai ales o mentalitate de tipul „nu avem noroc, totul e oricum prost și nu există remediu”, suprapusă unor proiecte fără orizonturi largi și unor politici ce preferă cantitatea în detrimentul creativității și calității.

Doi pași înainte și trei înapoi, c-așa-i hora pe la noi!

Un sistem de educație performant nu se construiește peste noapte. Consecvența unor proiecte de lege bine ancorate în realitățile vremii își cere dreptul incontestabil. De asemenea, o viziune pe termen lung reprezintă condiția *sine qua non* a oricărei structuri ce dorește să producă rezultate de excepție. Fără aceste două repere, universitățile nu vor avea un fundament rezistent pe care să poată înălța o construcție durabilă.

În România, legile și regulile se schimbă fundamental odată cu anotimpurile, urmărind doar obiective pe termen scurt, ce nu depășesc cei patru pereți ai biroului în care sunt create. Legea învățământului aleargă după tendințe, pierzând pământul ferm de sub picioare și orizonturile largi din vedere. Cadrele didactice și studenții intră astfel într-un cerc la modă, dar vicios.

Cum să poți face performanță într-un sistem universitar care preia tarele celui preuniversitar? În momentul în care elevul nu e încurajat să aprofundeze informațiile primite la lecție, ci să stea la pândă după un zece care-i garantează un loc la buget, la oricare facultate unde admiterea se face pe bază de dosar, atunci el va pași în anul I fără minimul de cunoștințe care i-ar permite profesorului universitar să-l conducă spre performanță. Când școlarii primesc subiectele dinainte și învață pe de rost rezolvarea, chiar și la testele de tip grilă, dezvoltarea gândirii libere și a logicii argumentative e, fără îndoială, stopată. Dacă de la începutul liceului și până la examenul de finalizare a studiilor, elevul află în fiecare semestru că metodologia bacalaureatului este alta, confuzia îl va face să sară ca o minge de ping-pong, încercând să se adapteze, dar fără a înțelege cu exactitate ce se întâmplă. Un astfel de tânăr intrat în sistemul universitar face dificilă, dacă nu chiar imposibilă, misiunea de a atinge standarde de excepție.

Și astfel, un exemplu ca cel care urmează devine, din păcate, clasic: în anul I la Litere, după o admitere pe bază de dosar, o sală de amfiteatru neîncăpătoare. Dintre studenți, viitori profesori sau învățători, 90% nu știu regulile fundamentale de gramatică. Nici în cazul admiterii cu examen situația nu este mai îmbucurătoare, în special dacă elevii de liceu au aflat de ea doar cu câteva luni înainte, neavând suficient timp să se pregătească. În locul unor discuții cu substanță, profesorii se chinuiesc să suplinaască lipsurile. Dacă la examen îi pică, cei care rămân nu vor acoperi suficiente locuri pentru ca autoritățile în domeniu să poată considera viabil cursul respectiv, desființându-l. Dacă primesc note de trecere, ajung să termine o facultate indivizi care nu posedă nici aptitudini, nici cunoștințe care să le permită să profeseze în domeniu. În lipsă de personal, ei vor ajunge însă, într-un final, la catedră. Ce se va întâmpla cu elevii acestora?

Cine se revoltă este considerat *outsider* și obligat mai mult sau mai puțin subtil să se adapteze sistemului și să dea cinci-ul tuturor, pe fundalul unui râs batjocoritor de tipul „tu chiar crezi că poți schimba ceva?”. Cercul nu doar că se închide, dar se și degradează. Legea învățământului și cei care o aplică trebuie să-și asume riscuri, până când cercul se sparge într-o linie de plutire și apoi se înalță într-o spirală a progresului și performanței.

Avem medalii de aur. Ce facem cu ele?

Totuși, cu toate aceste neajunsuri, studenții și cadrele didactice formate în sistemul educațional din România obțin rezultate excelente și fac o impresie bună oriunde în lume. Toate cele 49 de invenții prezentate de cercetătorii români la cea de-a 39-a ediție a Salonului Internațional de la Geneva, desfășurat între 6 și 11 aprilie, au fost premiate: 24 au obținut medalia de aur, 18 de argint și șapte de bronz, distincții la care s-au adăugat și 20 de premii speciale. La olimpiadele internaționale, echipele românești se clasează mereu pe podium, concurând fără probleme cu reprezentanți ai primelor 500 de universități pe plan mondial. Cei care obțin diverse burse în străinătate se integrează perfect și se remarcă prin rezultate deosebite, depășindu-i de multe ori chiar și pe autohtoni.

Noi însă ne grăbim să includem toate aceste merite în categoria *excepții*, întâmplări norocoase într-o lume fără șansă. Cu o atitudine pesimistă cronică, nu ne construim brandul de țară pornind de la respectul de sine, ci prin exagerarea trăsăturilor negative, de multe ori mult mai întunecate decât realitatea însăși. Schimbarea, deși dorită, nu este căutată. Excelența, dacă s-ar putea obține fără efort și într-un timp scurt, ar fi binevenită.

Sistemul educațional NU a murit. Trăiască sistemul educațional!

În loc să ne plângem de milă, făcând parastase pentru un sistem de învățământ care nu a murit, ci trebuie doar diagnosticat corect și tratat corespunzător, am putea începe prin a ridica privirea din pământ. Drumul spre topul celor 500 de universități e lung și anevoios. Dacă ne gândim că formula prin care aceste instituții de învățământ obțin punctajul final are în vedere în primul rând numărul de Premii Nobel câștigate de alumni (20%) și de cadrele didactice (20%) vom înțelege de ce.

Soluții există: de la integrarea universităților din România, prin activitatea de cercetare științifică, într-un sistem de informare privind susținerea unor programe competitive la nivel național și internațional, prin colaborarea cu parteneri interni și externi recunoscuți, proces în care să fie antrenați și studenții, la elaborarea unui curriculum care să permită o dezvoltare multilaterală, de la menținerea timp mai îndelungat a unei legi fără modificări esențiale la educarea încrederii în forțele proprii.

Să ne admitem greșelile e important, dar să le acceptăm pasivi în loc să încercăm să le diminuăm este fatal. La urma urmei, nu se moare decât din oboseală și resemnare, iar norocul e după cum și-l face omul singur.

Diana-Adela Ioniță